СЛИКАР ОБРАД ЈОВАНОВИЋ НА БЕЛОЈ ЗЕМЉИ ПРИПИТОМЉАВА СВЕТ

Слике које се чују

Ако слика нема барутану у недрима, она је само балон пред очима, варљиви трептај. Слика се мора проживети и имати своју истину. Почивати на лепоти која јесте прелазна. Заразна. На платнима овог горштачког сликара западне Србије чује се цика и јека, грмљавина овнујских надметања, зуј пчела и звонки смех жене. Сељак је ту племић, шљиве су небески плаве, живот је радовање и кад је као туч тежак. Обрад своје студенте учи како да од сликања живе, а не да од тога скапају

Пише: Слободан Ристовић

Обрад Јовановић је академски сликар са гнездиштем на Белој Земљи, месту где недељом јутру дође сунце да се обрије и проветри свилено сукно небеским вијогором изнад Даутовца.

Он је последњи сликар горштак у Западној Србији који слика пуаром ђедовског

пепелишта. Прахом који се вековима могао читати уместо ћага и пусула. Тај запис са огњишта Обрад је преносио и на своје студенте, учећи их како да живе од сликања, а не да од тога скапају. Белешке са његових предавања студенти су однели ушима. Он је једини епски сликар који би могао око врата уместо кравате везати гусле, а на кравати певати: „Кад се жени српски Цар Стјепане...”

Величина човека се огледа у раскоши оног под кошуљом, а не по атима и фијакерима. Исто је и са сликом. Ако слика нема барутану у недрима, није ништа друго до балон пред очима — зебња да се не распрсне и не разлети...

Да би се живело од сликања, слика се мора проживети. Мора имати своју истину, која ће постати близна онима који је гледају. Само је у уметности лепота прелазна, јер чаролија уметничке омаје се поистовећује са сновима.

Јовановић је у српско сликарство унео менталну чукљевину сељака, човека који је темељ, праг и оџак куће. Гркљан који дише димом и вијори се уместо барјака над духовном лагуном кућне чељади.

То сликарство је пуно чапурја, иверја, огризина, угарака, овнујских рогова, очне срче волујске, свега онога што чини шарену крвну групу сељака и нарав сељачку. На Јовановићевим сликама сељак је прави племић, свој на своме, урихтаник пред Богом, кумом и ратом. Он слика оном гаревином и пуаровином испод ноктију, црним калајем и посребреним олајем, пуцевином и прштевином што се као црњуш под коштаним гукама прстију помоле и одакле избијају. А, прате га трубачи (бандаши) гологузани, што пљуцкају у писак трубе и на оно торња пребацује, па смета Богу који је лего да одмори.

Нигде нема таквог треска, јеке, цике и чангрљања ко на Обрадовим сликама, које облеђу чеде и салеђу жене и стршљенови.

СЛИКЕ КОЈЕ СЕ У ПРСА ЗАМОТАВАЈУ

На грудном брвну неких слика Обрадових чује се грмљавина овнујских надметања, оних рогоња који живе да би удовољили црву у лобању, да би га у куршум пелцовали и распупели. Лепи ко домаћинова срчана жишка од које прогори кошуља са друге стране, па се домаћин том паљевином кади док им тепа и соколи их. Витештво обичног човека је на тај начин осликано и исказано на овим згаришним просторима српским. Где се свилом облаче поља по којима неки људи несељаци, неки људи надмењаци, просипају стрвољ надобудности, небриге и душевне кратковидности. Пробистрава Обрад те парлоге на својим сликама, са којих повремено небо криомице краде плаветнила, и њим у Млецима тргује. Тим плаветнилом шљиве се умивају пре него се убраде листом розетле и слатко зачине. На неким сликама Дрина попитоми, па неопрезне превари и Семберији понесе чауре и војничку дугмад уместо шљунка. Да није Обрада, да јој затегне чампар, копитама би раскопала Саву и Дунав.

Овако, ко заљубљена Равијојла бљеска млечном ждраком девојачких груди, замућујући крв мушкарцима и срџбу женама.

Те се слике не каче по зидовима, него се замотавају у плућну марамицу, па уместо чеснице износе на Божић, и ломе, да би чељад имали бистре душе и ватрене штуке и кленове уместо ребара.

Обрад Јовановић је реч која се као млађ распловљава српским просторима. Они који имају ухо пчелиње могу чути те шумове. **<**

Објављено: среда, 1. март 2017, 18:08h